

Krmek, M., Škrlec, N., Buljan Flander, G.: *Nasilje preko modernih oblika komunikacije-interneta i mobitela*

O internetu se posljednjih godina govori više nego o svim ostalim medijima zajedno. Broj korisnika iz godine u godinu raste, a mnogi od njih su djeca i adolescenti. To pokazuju i rezultati istraživanja koje je provela Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabri telefon (2005) prema kojima 73% djece ima neko iskustvo u korištenju interneta, a 58 % ga koristi svakodnevno. Isto tako sve veći broj djece i maloljetnika ima mobilni telefon. Čak 60% učenika srednjih škola i 20% djece osnovnoškolske dobi u Velikoj Britaniji posjeduje mobitele, a slično je stanje i u drugim zemljama.

Kao posljedica toga, sve je češće i nasilje putem ovih modernih oblika komunikacije. Važno je naglasiti da Internet i mobilna telefonija nude veliki broj mogućnosti koje izrazito olakšavaju svakodnevni život. Neke od njih su dostupnost velike količine informacija, brzo pretraživanje baza podataka, saznavanje novosti, upoznavanje novih ljudi iz različitih dijelova svijeta, mogućnost nesmetanog razvijanja kreativnosti... Međutim, iako postoje brojni pozitivni učinci napretka, on ipak sa sobom nosi i niz prijetnji i opasnosti kojima su najpodložnija djeca i adolescenti.

Ono što je glavna karakteristika, istovremeno i prednost i mana, modernih oblika komunikacije je anonimnost autora. Anonimnost s jedne strane omogućuje slobodno i otvoreno komuniciranje bez straha od osude i kritiziranja društva, no s druge strane ista ta anonimnost može biti i otvorena pozivnica svima koji žele zlorabiti takav način komunikacije. Upravo zbog toga mnogi stručnjaci ističu kako internet briše društvene kočnice i daje korisnicima, a osobito počiniteljima nasilja, lažan osjećaj sigurnosti i moći te osjećaj da nekažnjeno mogu ne poštovati socijalne norme i ograničenja.

Ovdje bismo osobito izdvojili pedofile kojima su Internet i mobiteli postali nova igrališta na kojima iz sigurnosti svog doma praktički 24 sata dnevno mogu tražiti svoje žrtve. Rezultati istraživanja Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabrog telefona (2005.) pokazali su da je 27 posto djece bilo izloženo porukama sa seksualnim sadržajima. Primljene poruke su u 59 posto slučajeva sadržavale fotografije golih osoba, 46 posto poruka bilo je s fotografijama seksualnih radnji, 12 posto slika sadržavalo je nasilje i seks, a četiri posto poruka sadržavalo je fotografije djece. Najveći broj tih izlaganja dogodio se dok su djeca pretraživala internet (67 posto). Čini se da, što je dječja aktivnost na internetu više istraživačka, veća je vjerojatnost izlaganja nepoželjnom seksualnom sadržaju. Većina nepoželjnih izlaganja dogodila se dok su se djeca koristila računalom kod kuće, a 7 posto djece susrelo se s porukama koristeći se računalom u školi.

Istraživanje u SAD-u na uzorku od 1500 djece u dobi od 10 do 17 godina koja redovito koriste Internet, pokazalo je da je 13% njih bilo izloženo seksualno neprimjerenim porukama. Najvećem riziku su bile izložene djevojčice te stariji adolescenti. Najveći stupanj izlaganja nepoželjnim sadržajima bio je prisutan kada su djeca i mladi koristili računalo kod kuće (79%) te u chat room-u (37%). U 4% slučajeva djeca su izvijestila da je odrasla osoba koja je imala seksualne i neprimjerene namjere pokušala stupiti u kontakt s djetetom u živo, pri čemu su u 75% slučajeva pozvali djecu na sastanak, a u 34% slučajeva ostvaren je telefonski kontakt. Čak u 18% slučajeva odrasla osoba koja je imala seksualne namjere je došla djetetu kući.

Uz Internet, još novije igralište pedofila postali su mobilni telefoni. Djeca s mobitelom mamac su za pedofile koji su se postupno preorijentali s fiksnih internetskih veza na mobilne. U Japanu, gdje je tehnologija najrazvijenija i najdostupnija, zabilježeno je 260% povećanja seksualnog zlostavljanja djece i prijenosa dječje pornografije putem mobilnih telefona. Uz to u 90% istraženih slučajeva seksualnog zlostavljanja prvi je kontakt

uspostavljen putem mobitela. Naša klinička iskustva pokazuju da sve sličnija ovome postaje i situacija u Hrvatskoj.

Još jedno pitanje koje nam se nameće u okviru ove teme je jesu li neka djeca rizičnija za ovakav oblik nasilja? Koji su to rizični faktori? Mnoga istraživanja i klinička praksa potvrdili su da postoje određene karakteristike koje neku djecu i mlade čine rizičnijima za ovakav oblik nasilja, a neke od njih su: dob (rizičnija su djeca srednjoškolske dobi i viših razreda osnovne škole, jer mlađa djeca drugačije koriste Internet te su više pod nadzorom odraslih tijekom rada na računalu), narušena obiteljska dinamika, nedostatak emocionalne topline od strane roditelja, poteškoće u socijalizaciji, nedostatak nadzora...

Zaključno, sredstva moderne tehnologije imaju mnogo prednosti, ali i predstavljaju opasnost kojoj su najpodložnija djeca. Zato je iznimno važno naučiti djecu kako sigurno koristiti Internet, kako prepoznati moguće opasnosti i rizična ponašanja i kako se zaštititi. Uz to nužno je u edukaciju uključiti roditelje i stručnjake koji rade s djecom, kako bi znali adekvatno reagirati na dječje aktivnosti internetom i mobitelom i naučiti ih kako sigurno koristiti moderne oblike komunikacije i maksimalno iskoristiti mogućnosti koje pružaju.